

Слово при връчване на наградата
„За значим принос към българското общество“ за 2020 г.
НЧ „Възраждане 1928“, София, 02.11.2021 г.

В свят, пълен с предизвикващи снизхождение и усмивка „инфлуенсъри“, в свят, обхванат от модни придобивки и суетна вяра във всевъзможни дисплеи, в лъскави предмети, в помпозни празненства и фиксиране върху новия списък с милиардери, демонстриращи власт върху образите и човешкото съзнание, и то с увереност, че това ще трае вечно, тъй като еднопроцентното мнозинство отдавна победи деветдесет и девет процентното малцинство, в свят, в който „отбожествяването“ (както правилно посочи Милан Кундера) сякаш напълно ни е завладяло, в такъв свят следва да се обърнем към хората на честта и последователите на истината.

Истината, която ни прави свободни, истината, която в определени мигове не вярваме, че може да тържествува, но винаги, дори и със закъснение, изплува от дълбините на човешкото, защото тя е неизменна част от човешката ситуация, от човешката същност.

В художествената проза, в тъканта на един велик роман например, на неговата красота, можем да се насладим на именно тази човешка ситуация, както обосновано ни учи и Херман Брох. А днес сме тук, за да приветстваме г-н Кирил Топалов – човек на духа, будител, професор, отдал живота си на науката, на усилената преподавателска, съставителска, преводаческа, драматургична работа, на потта на писателя пред белия лист на човешката ситуация (от „Бъди благословена“ през 1976 и поредица от важни повести и романи – напр. „От тук до хоризонта“ (1980), „Светогорският бунтар“ (1982), „Разминаване“ (1986), „Петко Славейков“ (1979 и 1990), „Венценосецът“ (1993) и много други) до разказите и новелите под наслов „Софийски истории“ през настоящата 2021 г.), но и на тегобите на обществената работа, при която общественото винаги има преимуществена роля пред личното. Такава е ролята на проф. Топалов и с оглед на днешното събитие – награждаването му с приза „За значим принос към българското общество“ за 2020 г.

Грижата за общественото благо е особено добре видима и в дейността му при отстояване на българския национален интерес в Съвместната мултидисциплинарна експертна комисия по историческите и образователни въпроси по повод изпълнението на договора между Република България и Република Северна Македония. Това се случва на фона на заложените от политиките несъвършенства в този Договор за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Република България и тогавашната Република Македония, подписан на първи август 2017 г. в Скопие и ратифициран със закон от 44-то Народно събрание на 18 януари 2018 г.

Всички следим мъчителните заседания на тази комисия, вечните ѝ криволичения и буквалния стоицизъм, с който българските представители трябва да се борят с домогванията на македонизма, с настървената пропаганда на скопските „историчари“, на Македонската академия на науките и изкуствата, с делюзиите за наличието на т.нар. „македонска нация“ и дори „македонски език“, с изопачаването на фактите за цар Самуил, който няма нищо общо с българската държава, бил воювал с „Бугария“, заробил я и, забележете, бил направил „великата македонска държава на Самоил“.

Последователите на „аналитичара“ Крсте Мисирков – въпреки научната истина и безспорните исторически факти – се опитват агресивно да ни налагат изкуствено създадената „македонска“ (след 02.08.1944 г.) нация и официалната „македонска“ книжовна норма, формирана не по естествен начин, на широка народна основа, а с декрет, но представена пред света като „многовековен континуитет на македонскиот

јазик...“!

Това всъщност е измислената от три комисии норма (създава оруеловски „новговор“), „максимално отдалечена... от българския език на фонетично, графично и лексикално равнище“, като „Българският книжовен език е бил частично диалектизиран, за да се получат различия предимно в областта на фонетиката, акцентологията и графиката“. (Становище на Института за български език (ИБЕ) от 06.12.2019 г., (вж. <https://bas.bg/wp-content/uploads/2019/12/%d0%a1%d1%82%d0%b0%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%89%d0%b5-%d0%98%d0%91%d0%95.pdf>).

Срещу тези несъстоятелни тези ИБЕ при БАН отдавна е дал аргументиран и задълбочен анализ – напр. в „Единството на българския език в миналото и днес“ (Български език, кн. 1, Издателство на БАН, С., 1978 г.), потвърден и непроменен и през 2019 г. със Становището на Института за български език от 06.12.2019 г., че „Официалният език на Република Северна Македония представлява писмено-регионална норма на българския език“ във връзка с факта, че „Говорите от непрекъсваемото диалектно землище на българския език обхващат историко-географските области Мизия, Тракия и Македония. Данните от историята на езика категорично показват, че по тези места не е имало компактно население, различно от българското, нито различен език от българския“.

Достатъчно е да погледнем как се представят две от значимите български исторически личности – не в правителствената преса в Северна Македония, а в македонската версия на „Уикипедия“. Правя това не заради достоверността ѝ, а поради факта, че тази енциклопедия е едно от първите места в интернет, ползвани от младото поколение: Цар Самуил е *„средновековен македонски владетел“*, докато *„според някои историчари Самоил бил владетел на Првото Бугарско Царство“*, а Гоце Делчев е *„македонски национален херој, учесник во македонското революционерно движење“*.

Тоест провалът на българската национална политика по Македонския въпрос е именно в това, че изконният български интерес, свързан с историко-географската област Македония – обект на много борби, въстания, войни – днес изглежда по-скоро загубен, защото населението във Вардарска Македония бе облъчвано в течение на десетилетия, че не е българско, че българите били татари, безсърдечни завоеватели и фашистки окупатори (!), а не борци за обединение на разпокъсана България.

Тенденцията за дебългаризация е видима навсякъде в Северна Македония и днес – не само по надписите на паметниците, не само в учебниците, в пресата и в телевизионните предавания, а преди всичко в умовете на българите там, които бяха заставени да се отрекат от българските си корени, от дедите и бащите си. Така македонизмът, чрез всичките си присвоявания, във всичките си уродливи форми, е удар в сърцето на България. Но на първо място т.нар. „македонци“, а всъщност екзалтирани македонисти, се опитват да променят миналото. Те явно живеят в „1984“ и считат, че „Който контролира миналото – гласеше лозунгът на партията, – контролира бъдещето; който контролира настоящето, контролира миналото“.

За македонизма животът е като в „1984“, където „Беше толкова просто. Изискваше се само безкрайна поредица от победи над собствената ти памет. Наричаха го „Контрол над действителността“, по новговор „двумисъл“ (Оруел, Дж. 1984, „Профиздат“, С., 1989, с. 53).

Проф. Топалов обаче е един от стойностните борци за българския национален интерес и горд продължител на борбите за решаване на Македонския въпрос, на този същински български национален въпрос за освобождението на Македония. Днес той дава своя ценен принос за освобождението на Македония от прегръдката на македонизма. Проф. Топалов бе достатъчно смел да се противопостави на т. нар. от същия този

македонизъм „мултиперспективен подход“, при който „...учени, политици, журналисти, общественици и други могат да тълкуват историческите факти както намерят за добре – според своята гледна точка. Не е задължително тези факти да са точни“.

Така той бе безкомпромисен и в съжденията си, че „Цялата наука в Република Северна Македония – историческата им наука – цялата е основана върху лъжи и фалшификации“, че т.нар „македонски“ учени „...съзнателно изопачават и фалшифицират историческите факти“.

Проф. Топалов е българският учен, който „дава научна, експертна оценка и преценка на нещата и казва историческата истина – такава, каквато е“. Според него ситуацията не е задънена, ако „България има една достатъчно ясна и непоколебима политика, каквато имаше Гърция почти 27-28 години“, а нашият договор трябваше да бъде „по-строг и по-точен, както е Преспанският“ (вж. „120 минути“, bTV, 20.06.2021 г.: <https://www.btv.bg/video/shows/120-minuti/videos/prof-kiril-topalov-za-patja-na-makedonija-kam-evropejskija-sajuz.html>).

Не мисля да изброявам другите метаморфози на македонизма, срещу които проф. Топалов перманентно се бори. Ще продължа обаче с миниатюрата на живота на македонските българи – неговите баба Търпа, от охридски род, и дядо Тасе, от Дебър, която ще открием в разказа му „Крали Марко, англо-американците, руснаците и Офето“ (Топалов, К., „Софийски истории“, „Бард“, С., 2021, с. 48, 46).

Този разказ е метафора за разбирането за Македония, за българския характер, за духа на тази българска земя, както и разказ, отговарящ на въпроса защо Кирил Топалов се е „разминал с хубавото име Търпе“, защо баба му Търпа е била кръстена така: „– Мене са ме кръстили Търпа да търпам во робството, а ова убаво дете шо ке търпит? Сèга робство нема!“

Проф. Топалов е продължител и на дядо си Тасе, но Тасе вече не е само негов. Тасе, освен всичко друго, е литературен образ, прототип на борец за освобождението на Македония и принадлежи на цялата страна. Топалов увековечава дядо Тасе като персонаж от национален характер, като български герой, защото, споделен на страниците на книгата, Тасе принадлежи на всички нас, за да казва сега и во веки веков:

„– Ке ђдаш со мене во опълчението! Ке помагаш во лазаретот или во куфнята, ако тебе, и ке тепаш. Дойде ли до тебе фес, тепаш, тепаш и не мислиш. Ако се наложи, ке се утепаш и ти сàма, честта ми ке пазиш, че после яз те утепвам...“

– А осем дèчиня? – попитала ужасена тя. – Без майка?

– Нема осем дèчиня, нема майка! – отсякъл дедо Тасе. – Има само Майка България! И нашата Македония трèбит да бидит слòбодна!“

Както дядо Тасе, така и внукът му Кирил Топалов, са част от опълчението срещу робството – двамата по различно време, срещу различен поробител, но с една цел – свободата на българската земя Вардарска Македония.

Във връзка с всичко това с решение на Комисията по избора, потвърдено с решение на Настоятелството на НЧ „Възраждане 1928“, лауреат на наградата „За значим принос към българското общество“ за 2020 г. е проф. д-р Кирил Топалов.

Затова от мое име и от името на Настоятелството Ви моля да приветствате известния български учен и общественик проф. д-р Кирил Топалов, който е третият носител на наградата „За значим принос към българското общество“.

Росен Велчев, председател на НЧ „Възраждане 1928“